

VADEHAVS

pastoratet

Kirke- og Sogneblad

VESTER VEDSTED – HVIDING – MANDØ – REJSBY – ROAGER – SPANDET

Vadehavspastoratet I / Vinter 2023 – 2024

Indhold

Mellem sitkagraner
og contortafyr

s. 2

Gudstjenester
Det sker i sognene

s. 4

s. 6-7

Mellem sitkagraner og contortafyr

Et interview med menighedsrådsmedlem Axel A. Phillipp (A), Rejsby menighedsråd

Det er en efterårsdag vi mødes igen, Axel og jeg. Vi har ved en tidligere lejlighed været ude at gå i skoven, nu skal der sættes lidt flere ord på, og det har vi sat os for denne formiddag. Det foregår foran brændeovnen hjemme hos ham. Han er den i Rejsby Menighedsråd, der interesserer sig mest for arbejdet i kirkens skov, som kaldes "præsteskov" fra gammel tid. Selv synes han nu bedst om navnet "kirkeskov".

R: Fortæl mig lidt om skoven!

A: Arealet er ca. 27 ha. Og det er faktisk samlet det hele, noget er dog moseområde, hvor der i princippet ikke må gro træer, paragraf 3 jord.

Det har nok ikke altid set ud som det gør nu. Arealerne har engang været hede med lyng, ikke god landbrugsjord altså. Man kan godt forestille sig at området er blevet tilplantet over en årrække. Om et område i syd - øst har jeg hørt at man engang dyrkede kartofler. Der var engang en lille vej fra nord - vest til syd - øst. Man kunne også

godt forestille sig at der på et tidspunkt har været gravet tørv derude i mosen.

R: Hvordan passer man sådan en skov i praksis?

A: Vi hjælpes ad. Og det har vi gjort ved arbejdsdage i skoven hvor menighedsrådet og jagtforeningen deltager - og andre er også velkomne. Og så har vi den regel at dem der er med derude og hjælper kan tage det der bliver fældet med hjem. Det bliver fordelt mellem dem, der deltager i arbejdsdagen.

R: Hvordan foregår sådan en arbejdsdag.

A: Det foregår jo ved at vi mødes kl. 10.00. Ved mødestedet heroppe ved kroen. Det er om vinteren, typisk i uge 7. En lørdag. Så deltager menighedsrådet og jagtforeningen og dem der har tid og lyst til at komme. Vi laver en plan over hvad der skal gøres, og fordeler opgaverne. Nogle er bedre til at håndtere en kædesav end andre, nogen vil hellere have en saks. Så rydder vi op på den måde. Så holder vi gerne en pause midt på formiddagen. Og så slutter vi kl. 13.00 med fælles indkøbt mad og en øl eller en sodavand eller en kop kaffe. Vi har haft en årlig arbejdsdag i mange år. Og det er jo alle, der er velkomne den dag.

I forbindelse med det laver vi noget oprydning. Samler det væltede. Vi fjerner træer som står og hælder og er på vej til at vælte.

R: hvor mange er I så?

A: En 10-15 stykker, vel.

Her i år så vi, at der var nogle træer der var ved at ændre karakter, de gik ud i toppen. Så tog jeg det med til et menighedsrådsmøde om vi skulle fælde nogle områder. Det blev vi enige om, jeg kontaktede Hede Danmark og de kom med tre oplæg, som vi på et MR-møde besluttede, at vi ville have udført. Det ene omhandler den sydlige del hvor de selvsåede contortafyr er. Området blev så fældet, dvs. det blev klippet med en stor maskine. Træet blev lagt til tørre i spredt orden så nålene kan falde af, det er med til at gøde jorden.

Så oppe i det øverste stykke, hvor vi har fangefolden, der havde vi et område over mod øst, der stod nogle temmelig høje træer bestående af sitkagraner og skovfyr og det kunne tages ned og bruges til tømmer, og en del af det er blevet lavet om til emballagetræ og pallet træ afhængigt af dimensioner og kvalitet. En mindre del, vel 20 rummeter, kunne laves om til papirtræ og cellulose.

R: Alt det træ må udgøre en betydelig værdi?

A: Hede Danmark har givet os priser på en skønnet mængde og kvalitet. Alle udgifter til fældning og udkørsel fra skoven til depot er indeholdt i afregningen. Transport fra depot er for købers regning. Herefter får vi udgifter til nyplantning. Alt gavnt træ har Hede Danmark solgt.

Nu ligger toppene så tilbage derude. De skal flises, når tiden kommer og flisen bliver solgt til varmeværker, som Hede Danmark har leverings- og pris aftaler med.

At passe og pleje en skov, som jeg mener opgaven er, er både at rydde op og plante nye træer. Så det er en opgave vi skal i gang med at se på nu. Det område skal tilplantes inden så længe.

Så har vi endelig fire ha. tæt på byen og jernbanen. Der var plantet ammetræer, der skulle fjernes på et tidspunkt og det blev besluttet at tiden var kommet. De er nu fældet og ligger tørrer før de også laves til flis.

R: Du har engageret dig i skovdriften fordi den har din interesse?

A: Jeg kan godt lide naturen. Og jeg kan godt lide at arbejde i skoven. Og så synes jeg jo også at hvis man har en skov, så har man også en forpligtelse til at vedligeholde den.

R: hvor længe har du siddet i menighedsråd?

A: Det er anden periode dvs. 7 år.

R: var du engageret i arbejdet med skoven inden du kom i menighedsråd?

A: Ja, vi har haft arbejdsdage i jagtforeningen i mange år. Noget af det, der er plantet i det sydlige stykke, har jeg været med til at plante da jeg var ganske ung. Dengang samlede jagtforeningen en masse mennesker, vi var over tyve, og så blev der pløjet

nogle riller og så gravede vi huller og satte træerne ned. De fyrretræer, som vi plantede dengang, var ganske små planter, som vi gravede op i vestsiden og plantede i østsiden. De står endnu!

R: Kan man sige det var skoven der ledte dig ind i menighedsrådet?

A: Nej, det tror jeg ikke, men der var lidt mange, der gik ud og så syntes jeg, at jeg kunne melde mig. Og jeg har været glad for at være der, og vi har også fået mange ting lavet. Ikke bare skoven, men også på kirken og kirkegården, vi har fået fjernet nogle af de gamle hække, jeg tror der var fem forskellige slags hækplanter og linjer der trængte til at blive justeret. Og det hele blev tegnet ind på en plan og rettet til. En overgang var det ikke særligt pænt, men nu er det blevet fint.

R: Der er er også planer om indvendig renoivering af kirken til foråret?

A: Ja, uge 17 starter projektet. Så skal vi finde ud af hvor vi kan holde gudstjenester i den tid. Jeg håber lidt på at man kan få lidt samarbejde og opfordre folk til at gå i nabosognets kirke. Men det kan man jo sådan set også gøre allerede nu, for den sags skyld!

Til allersidst vil jeg også gerne sige tak til de lodsejere, som i forbindelse med arbejdet i skoven har givet os mulighed for at lave depotplads på deres jord. Uden det samarbejde havde det slet ikke kunnet lade sig gøre!

(R)Ruth Huitfeldt Svendsen

Gudstjenester december 2023 – februar

dato	Dag	Hviding	V. Vedsted
3.12	1. s. i advent	11.00	
05.12 (tirsdag)			
06.12 (onsdag)			
08.12 (fredag)			09.00 Julegudstjeneste for dagpleje- og vuggestuebørn fra Egebæk-Hviding
10.12	2. s. i advent		9.30 (TS/RS)
13.12			
17.12	3.s i advent	13.00 Gudstjeneste: 'Syng julen ind og bliv klogere på juleevangeliet'	
24.12	Juleaften	11.00	13.00
25.12	Juledag		11.00
26.12	2. juledag	9.30 (TS/RS)	
30.12			
01.01	Nytårsdag		15.00 Fælles Nytårs-gudstjeneste for hele pastoratet
05.01 (fredag)			
07.01	1.s.e. helligtrekonger	11.00	09.30
14.01	2.s.e. helligtrekonger	09.30	
21.01	Sidste s.e. helligtrekonger		11.00 (TS/RS)
28.01	Søndag septuagesima	09.30	
31.01 (onsdag)			
04.02	Søndag seksagesima	11.00 (MT)	
11.02	Fastelavnssøndag		13.00 Familiegudstjeneste - Fastelavn
18.02	1.s. i fasten		
25.02	2.s. i fasten	09.30	11.00

Januar 2024

Mandø	Rejsby	Roager	Spandet
13.00		9.30	11.00
		10.00 Julegudstjeneste for dagpleje- og børnehavebørn	
	10.00 Julegudstjeneste for børnehavebørn		
	11.00		
	17.00 Julegudstjeneste for efterskolen		
		11.00 (MB) Gudstjeneste: 'Syng julen ind og bliv klogere på juleevangeliet'	
16.00	14.30	11.00	13.00
	9.30		11.00
		11.00	
11.00 Nytårsandagt			
			17.00 Familiegudstjeneste - Helligtrekonger
	11.00		
		11.00 (MB)	
			09.30
11.00	09.30		11.00
		17.00 Familiegudstjeneste - Kyndelmisse	
			11.00 (MB)
15.00 (MT)		09.00 (MT)	
	17.00		11.00

Det sker i sognene...

VESTER VEDSTED – HVIDING Adventskoncert søndag d. 3. dec. 2023 kl. 19.00 i V. Vedsted kirke

Sangeren og pianisten alias Finn Dahl og Mats Rudklint synger og spiller julen ind 1. søndag i advent. Finn er kirkesanger i Skærbæk kirke og Mats er uddannet pianist, arbejder med klaverundervisning i musikskoleregi og er komponist for koret Sing N Swing i Skærbæk. De synger og spiller et blandet juleprogram med indlagt fælles-sange i ca. 5 kvarter. Derefter serveres der gløgg og klejner i våbenhuset. Koncerten er gratis og alle er hjerteligt velkomne. Tilmelding til Inga på ingazr@outlook.dk eller mobil 23719727 (gerne sms) senest 27.11.2023

REJSBY Adventskoncert d. 5. dec. kl. 19.30

Koncerten er med Sing`n Swing, det rytmiske kor fra Skærbæk. Den foregår i kirken.

SPANDET Adventskoncert d. 7. dec. kl. 19.00

Der er adventskoncert i Spandet Kirke torsdag den 7. december kl. 19.00 med Camille Jones. Med sig har hun pianisten Sofia Hedia, og sammen inviterer de indenfor i et enkelt og forunderligt klart lydunivers med julesange og salmer. Efterfølgende bydes der på æbleskiver og gløgg i Spandet Forsamlingshus.

Julegudstjeneste for dagpleje og vuggestuebørn fra Egebæk-Hviding fredag d. 8. dec. 2023 kl. 09.00 i V. Vedsted kirke

Vi skal synge julesalmer og høre fortællingen om baby-Jesus, der blev født i en stald. Efter gudstjenesten byder V.Vedsted/Hviding menighedsråd på kaffe, boller og julegodter i sognegården. Forældre og bedsteforældre er også meget velkomne. Der kører bus fra

Hviding Kulturcenter kl. 08.30. Hvis man ønsker at køre med i bussen, bedes man koordinere dette med dagpleje/vuggestue, så vi er sikker på at have plads til alle.

Nytårsandagt for fuld musik d. 30. dec. 2023 kl. 11.00 i Mandø kirke

Vi synger julens og adventstidens salmer en sidste gang, samt nogle af de kære Mandøsange. Efter gudstjenesten byder menighedsrådet på champagne og kranskage i våbenhuset.

FÆLLES nytårsgudstjeneste for hele Vadehavspastoratet d. 1. jan. 2024 kl. 15.00 i V.Vedsted kirke

Hele Vadehavspastoratet inviteres til fælles nytårsgudstjeneste i V.Vedsted kirke. Her vil være rum til at lade tankerne genbesøge året der gik, og anledning til at finde sammen om at gå med tro, håb og kærlighed ind i året der kommer. Efter gudstjenesten ønsker vi hinanden et godt nytår over et lille glas og en bid kranskage i våbenhuset.

SPANDET Fredag 5. januar

Helligtrekongersfejring for store og små. Gudstjeneste kl.17.00. Hvis man har lyst, kan man gå med i FDF Spandet/Roagers fakkeloptog inden gudstjenesten. I så fald mødes vi kl. 16.15 ved kredshuset på Spandet gl. skole. Efter gudstjenesten byder FDF'erne på varm mad i kredshuset.

ROAGER Onsdag d.31. januar kl. 17.00, Kyndelmissegudstjeneste Roager kirke:

sammen med FDF'erne tager vi forskud på kyndelmisse (som egentlig er 2. februar) og holder familiegudstjeneste, som vi slutter af med varme pandekager fra bål.

HVIDING

Sangaften torsdag d. 1. feb.

Organist Niels Chr. Nielsen og kirkesanger Anne Nielsen styrer slagets gang, når vi gentager succesen med en aften dedikeret til de nye salmer i '100 salmer'. Tilmelding er ikke nødvendig.

REJSBY

Sangaften 7. februar i samarbejde med Rejsby Efterskole kl. 19.00 på Efterskolen

Kom og syng med, når Rasmus Skov Borring inviterer indenfor i sit arbejde med formidlingen af den danske sangskat. Han vil præsentere både velkendte og nye sange fra Højskolesangbogen. Sangforedraget åbner op for både baggrunde for sangene samt hans værkstedsarbejde omkring at komponere nye fællessange – bl.a. i samarbejde med digter Jens Rosendal, som han har arbejdet sammen med i syv år.

Rasmus Skov Borring (f. 1981) er pianist, komponist og foredragsholder, uddannet cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling fra KU. Han har flere albumudgivelser bag sig, bl.a. "Den danske sang 1 & 2" med instrumentale klaverfortolkninger af højskolesange, to albums fra Rosendal/Borring-samarbejdet og "Sangen har lysning" fra 2020 med nye fællessange.

Rasmus Skov Borring modtog i 2019 N.F.S. Grundtvigs Pris og blev i 2022 nomineret til hovedprisen ved Artbeat Prisen for sit arbejde med at formidle fællessangstraditionen både i Danmark og i udlandet. Han er bl.a. komponist bag sangen "Gi' os lyset tilbage", som er blevet optaget i Højskolesangbogen.

Foredrag: 'Gravminder – Hvordan skal din grav se ud?' torsdag d. 7. marts 2024 kl. 19.00 i V.Vedsted sognegård

Vi får besøg af Charlotte Lindhardt, historiker og kender af kirkegårdskultur. Charlotte vil tage os med på en billedrig rejse gennem udviklingen i vores forhold til det sidste hvilested. Vi begynder således med et historisk perspektiv og runder af med at

skue mod fremtidens gravminder, der bl.a. afspejler, hvorledes vi også bliver påvirkede af andre religioner og kulturer. Til sidst er der tid til refleksion over graven og kirkegården som sidste hvilested; Er vi flere, der kommer til at ønske at blive spredt over havet, eller kommer vi f.eks. til at se endnu flere 'naturlige' skovgravpladser.

Rejsby Kirke

Det er nu kommet så vidt at et længe ønsket og tiltrængt projekt om renovering og indvendig kalkning Rejsby kirke snart kan sættes i gang.

Det betyder at Rejsby kirke vil være lukket fra den 22. april til den 20 oktober 2024

Der er lavet prøvekalkninger og besigtigelse af nationalmuseet og i samarbejde med arkitekt Anker Knudsen er projektet beskrevet og godkendt i provsti og Stift.

Med hjælp fra provstiet er det lykkedes at få tilsagn fra Åge og Johanne Louis Hansens Fond til restaurering af historisk inventar, fra Augustinusfonden til renovering af kalkmalerier og historisk inventar. Samt et stort tilsagn fra kirkeistandsættelsesordningen og Tønder Provsti.

Under lukningen henvises til Vadehavspastoratets kirker i Roager, Spandet, Hviding og Vester Vedsted.

Pinse og Høstgudstjeneste afholdes i 2024 udendørs ved Rejsby kirke.

Ved behov for kirkebil kontaktes Clausen busser Frifelt tlf. 74 757215

Hviding

I anledning af femhundredes års jubilæet for Reformationen plantede konfirmanderne et Paradisæbletræ på kirkegården i Hviding. I løbet af vinteren vil træet få selskab af en mindesten som afsløres efter søndagens gudstjeneste i Hviding Kirke. Her bydes også på en forfriskning i våbenhuset. Alle er velkommen. Da toen for arrangementet vil blive offentliggjort i nyhedsbrevet og på Facebook.

Kontakt

Vadehavspastoratets præster:

Marianne Elneff Bertelsen (kbf.),
Vester Vedsted, Hviding og Mandø
Sdr. Kirkevej 20, Vester Vedsted
Tlf. 75 44 50 25 maeb@km.dk
Tlf. 30 58 42 76 (mandag er fridag)

Therese Solten, Spandet, Roager og Rejsby
Tlf. 23 29 70 20 tebs@km.dk
(mandag er fridag)

Ruth Huitfeldt Svendsen
Tlf. 52 68 95 00 ruhs@km.dk
Vikar (mandag er fridag)

Organister:

Niels Christian Nielsen
tlf. 25 79 00 92

Lis J. Andersen
tlf. 20 35 67 78

Gravere:

Vester Vedsted (v. Ribe Kirkegårde)
Hanne Gerken tlf. 75 42 01 60

Hviding
Hanne Gerken tlf. 75 42 01 60

Mandø
Preben B Jørgensen tlf. 42 75 13 47

Rejsby (v. Ribe Kirkegårde)
Hanne Gerken tlf. 75 42 01 60

Roager
Keld Andersen tlf. 24 29 06 71

Spandet
Kontakt graver Keld Andersen, Roager

Kirkebil

Vester Vedsted og Hviding:

Esbjerg Taxi tlf. 75 14 45 00.
Opgiv kontonummer: 3790 samt
opsamlingssted og destination.

Ved behov for kirkebil til en af pastoratets
øvrige kirker, kontakt venligst præsten.

www.vadehavspastoratet.dk